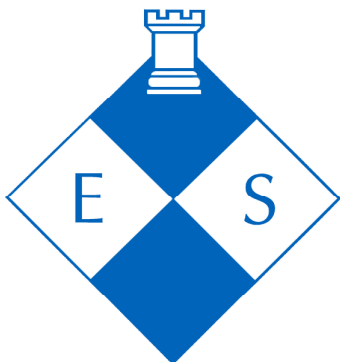

Eksjö Schackklubb

♦ 100 år 2013 ♦

Del 8 ♦ 1980-talet...

Den första halvan av decenniet präglades dels av västvärldens lågkonjunktur, dels av ökad spänning i det "kalla kriget" mellan NATO:s och Warszawapaktens medlemsstater.

Den reformvänlige Michail Gorbatsjov valdes i början av 1985 till ordförande i det sovjetiska kommunistpartiet. Därmed inleddes en politisk avspänning och "kalla kriget" gick mot sitt slut.

Även detta decennium inträffade några hemska mord, som väckte både sorg och vrede i alla läger.

I december 1980 blev The Beatles-medlemmen John Lennon skjuten till döds utanför sin bostad i New York.

Den 28 februari 1986 blev statsminister Olof Palme mördad i centrala Stockholm.

De viktigaste händelserna, mänskligt och politiskt, sker dock i öst.

På sensommaren 1980 startade strejker i Gdansk. Strejkerna, som riktade sig mot socialistregimen i Polen, leddes av Lech Walesa, ledaren för fackföreningsrörelsen Solidaritet. Walesa fick Nobels fredpris 1983.

Den 26 april 1986 inträffade en allvarlig reaktorolycka i sovjetiska Tjernobyl. På ett par dagar hade ett nedfallsområde med radioaktiva partiklar spritt sig ända till Sverige. Gävletrakten drabbades hårdast.

Att Kina inte tagit intryck av Sovjetunionens avspänningspolitik fick vi ett skrämmande bevis på genom massakern på Himmelska Fridens Torg i Peking på försommaren 1989.

Berlinmurens fall den 9 november 1989 räknas som en av de största händelserna i modern historia. För första gången på 28 år kunde människor på östsidan lämna sin stängda stad utan risk för sina liv.

Världsschackets tre stora K

Detta årtionde kom världsschacket att helt kretsa kring Kasparov, Karpov och Kortjnoj. De toppade alla betydelsefulla turneringar och hade unika matchfacit.

I den världscupsserie, som avslutades med Världscup VI i Skellefteå 1989, totalsegrade Kasparov före Karpov.

Kortjnoj visade imponerande energi och kvalade in till ny VM-match 1981. Karpov vann med 6-2, remipartierna oräknade, och behöll därmed VM-titeln.

Kortjnoj inledde en ny kvalomgång, men i semifinalen hejdades hans framfart av Kasparov.

Mäktiga och märkliga VM-matcher

Karpov, den mest framgångsrike turneringsspelaren genom tiderna, slug och erfaren. Kasparov, det senaste stora stjärnskottet, ung och aggressiv. 1984 års VM-match motsågs med förväntan.

Precis som i de senaste VM-matcherna var det först till sex vinstpartier som gällde. Karpov började storstilat, 4-0 efter nio partier. Efter 17 remipartier ökade Karpov till 5-0. Segern var nära. I mitten av december vann Kasparov för första gången i sitt unga liv mot Karpov. Efter Kasparov-vinster i partierna nr 47 och nr 48, och reducering till 3-5, bröts matchen efter nästan sex månaders spel av FIDE:s president Campomanes. Båda parter protesterade, Kasparov högljutt och Karpov lamt, men beslutet stod fast.

I september 1985 startade en ny match om VM-titeln. Även denna gång i Moskva, men nu hade man återgått till maximalt 24 partier.

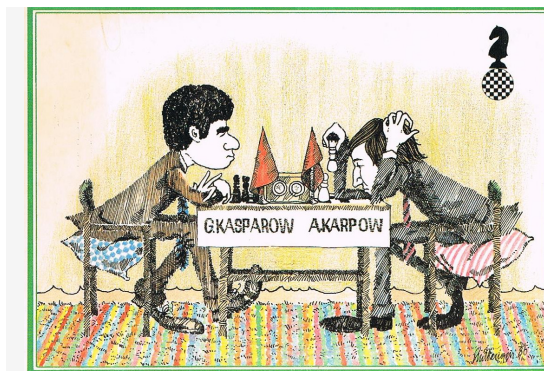
Efter en högklassig kamp vann Kasparov matchen med 13-11. Karpov fick lämna tronen efter 10 framgångsrika år.

22-åriga Garri Kasparov, ny världsmästare, den 13:e i ordningen.

Jodå, följetongen Kasparov-Karpov fortsatte. I juli 1986 var det dags för den s.k. revanschmatchen med start i London och andra hälften i Leningrad. Kasparov startade i suverän stil, men Karpov vann tre partier i rad och utjämnade, $9\frac{1}{2}$ - $9\frac{1}{2}$. Ett läckert angrepps parti i slutsporten räddade Kasparovs VM-titel, $12\frac{1}{2}$ - $11\frac{1}{2}$.

Båda spelarna skänkte sina prispengar till offren för Tjernobyl-olyckan.

"Kampf um die Schachkrone", en illustration av österrikaren Helmut Lichtenegger,

1987 var det dags för ordinarie VM-match med Sevilla som spelort. Även denna gång stod striden mellan Kasparov och Karpov. Genom att spela oavgjort, 12-12, behöll Kasparov VM-titeln.

På drygt tre år spelade Kasparov och Karpov fyra VM-matcher omfattande 120 partier. Kasparov vann 17, Karpov vann 16, resterande 87 partier slutade remi.

Lag-EM i Skara 1980

I Sverige fick vi en vecka 1980 se hela världseliten i aktion under Lag-EM i Skara. En intensiv massmediabevakning kulminerade i att remipartiet mellan Ulf Andersson och världsmästaren Karpov sändes i TV.

En stor publik fick se Sovjetunionen vinna med Kasparov på avbytarbänken!

Svenska världsstjärnor

Två världsstjärnor på OS-läger i Eksjö den 2 november 1984.

1983 rankades Ulf Andersson som världsfyra på världsschackförbundets (FIDE) Elo-lista. Under en period året därpå var Pia Cramling rankad som världens bästa kvinnliga schackspelare. Då vann hon även damernas "Schack-Oskar", en åtråvärd utmärkelse som röstas fram av journalister och tilldelas den som anses ha spelat bäst under året.

SM-notiser

Dan Cramling vann SM i Ystad 1981. I rond 6 spelade han remi mot lillasyster Pia, som debuterade. En annan debutant var Eksjös Håkan Tjärnemo. Trots att han varken mötte Dan eller Pia fick han nöja sig med $3\frac{1}{2}$ poäng på de 13 ronderna i 32-mannafältet.

Juniorklassen i Ystad-SM vanns av 12-åriga Ferdinand Hellers. Ett svårslaget rekord.

Tre av klubbens spelare vann klass I och blev mästarklassspelare: Roger Karlsson 1981, P-O Nordström i Gävle 1982 och Johan Andersson i Uppsala 1985.

I veteranernas allmänna klass blev det guld för Bernhard Karlsson både i Malmö 1986 och i Sundsvall 1989.

Flitiga SM-deltagare var veteranerna John Andersson, Hilding Bergsten och Algot Storm, dock utan någon fullträff.

Första individuella skol-NM

Sveriges SF:s Ungdomskommitté och Eksjö SK arrangerade den 23-25 januari 1981 det första individuella Nordiska Skolmästerskapet på Eksjö Stadshotell.

I grupp A (spelare födda 1960-63) vann göteborgaren Gösta Svenn.

Notabelt är att grupp B (1964-65) vanns av Curt Hansen, Danmark och grupp C (1966-67) av Simen Agdestein, Norge. Henrik Danielsen, Danmark kom trea i C-gruppen. Gemensamt för de tre nämnda är, att de alla blev stormästare. Kanske var det Eksjötävlingen som inspirerade dem?

Prisutdelningen förrättades av Sveriges SF:s s ordförande Christer Wänéus den 25 januari 1981. Eksjöspelarna Stefan Karlsson och Johan Andersson skymtar t.h. om fönstret i mitten.

Lars Karlsson stormästare

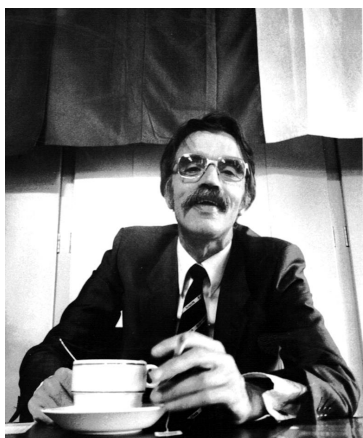
I bilagan till 1970-talskrönikan finns alla Eksjös internationella turneringar.

1982 års stormästarturnering intar en särställning. Lars Karlsson blev Sveriges 4:e stormästare genom tiderna! Lars-Åke Schneider tog en stormästarnorm!

De båda delade turneringssegern med 8 poäng på 11 ronder.

Vilken framgång för svenskt schack!

Norsk schackpromotor och Eksjövän

Arnold J Eikrem (1932-1996)

Den norske schackorganisationsledaren och internationelle domaren Arnold J Eikrem var president i Norges Sjakkforbund under perioderna 1957-59 och 1970-79. Under åren 1970-96 arrangerade han nästan 200 internationella turneringar på högfjällshotellet i Gausdal. De flesta med svenskt deltagande.

Eikrem gästade ofta Eksjö i samband med olika schackarrangemang. Bilden ovan togs när han var domare i Eksjös båda internationella turneringar 1982.

Träningsläger i Eksjö inför OS 1984

Inför schack-OS i Thessaloniki genomfördes ett träningsläger i Eksjö den 1-4 november 1984.

Här ses f.v. Eva Johansson, Harry Schüssler, Thomas Ernst, Tom Wedberg och Pia Cramling och längst fram förbundskaptenen Håkan Åkvist i simhallens cafeteria.

På bilden saknas Ulf Andersson, Lars Karlsson och Axel Ornstein., som valde att spela tennis, samt Jolanta Dahlin.

Det starkaste Eksjömästerskapet

1982 års Eksjömästerskap var kanske det starkaste och säkert det jämnaste någonsin. Av de bästa spelarna i Eksjö SK saknades endast Håkan Tjärnemo. Startfältet hade förstärkts med Hultsfredsettan Helge Wademark.

I detta sällskap trivdes tydligen de två nyförvärven, Per-Olov Nordström och Bernt Andersson. P-O var sedan många år bosatt i Nässjö. Bernt hade flyttat med familjen från Göteborg till Eksjö. Något överraskande delade de segern med $8\frac{1}{2}$ poäng av 14 möjliga före i tur och ordning Håkan Åkvist, Helge Wademark, Håkan Rothén, Tommy Johansson, Johan Eksmyr och Georg Robért.

I sarspelet om titeln föll avgörandet i ett svårt slutspel. Nordströms två torn visade sig vara starkare än Anderssons dam. Nordström vann matchen med $1\frac{1}{2}-\frac{1}{2}$ och tog därmed ett Eksjömästerskap i första försöket!

Bildekal 1983

Under jubileumsåret 1983 tog vi fram en dekal i klubbens färger blått och vitt. Den pryddes många klubbmedlemmars bilbakrutor. Texten lød:

Kommunens piggaste 70-åring - allsvenska Eksjö Schackklubb.

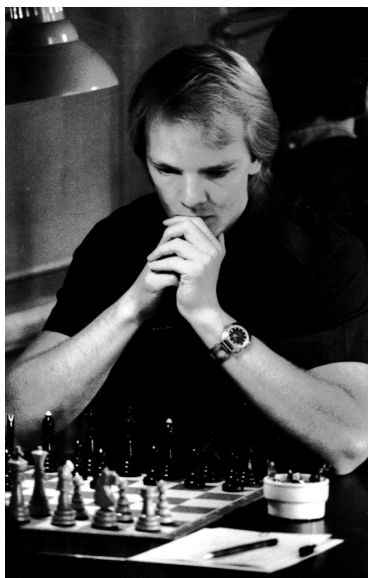
Rothén svensk mästare i korr-schack

När korr-SM 1984 skulle starta anmälde sig Håkan Rothén. Han hade aldrig spelat någon korr-turnering, men han antogs på grund av sina meriter i "vanligt" schack.

Rothén tackade för förtroendet genom att två år senare stå som vinnare på $10\frac{1}{2}$ poäng av 14 möjliga. Hans vinstvapen var noggranna analyser kombinerat med stor schackförståelse. Vilken prestation!

Poängkungen Tommy Johansson

Det första halvåret 1982 hemförde den 24-åriga bankmannen Tommy Johansson två tungt vägande meriter.

Tommy Johansson årgång 1982.

I lagmatcherna hade han varit oerhört effektiv med fantastiska 9 poäng på tio matcher. Det gav Tommy en tredje inteckning och Bernhards Karlssons vandringpris för alltid. Som ytterligare belöning för den fina prestationen fick Tommy nöjet att sätta upp ett nytt pris! (Se krönikebilagorna 6 och 8.)

Tommy blev distriktsmästare 1982 på maximala 6 poäng! Ett mäktigt rekord - svårt att tangera, omöjligt att slå.

I rond 4 mötte han 1981 års mästare i följande livliga drabbning.

Kungsindiskt

Vit:	Svart:
Tommy Johansson	Jörgen Karlsson
Eksjö SK	Västerviks ASK

1.d4 Sf6 2.c4 g6 3.Sc3 Lg7 4.e4 d6 5.f4

Tommy hade en bra spelöppningsreper-toar och valde alltid varianter han var väl förtrogen med. Fyrbondevarianten var ett av hans favoritvapen.

5... 0-0 6.Sf3 c5 7.d5

7.dxc5, som besvaras med 7...Da5, ger inte vit någon fördel.

7... e6 8.Le2

En helt annan spelidé är 8.dxe6. Stor oenighet råder om 8...Lxe6 eller 8...fxe6 är det bästa svaret för svart.

8.... exd5 9.e5!?

En intressant gambitfortsättning som ställer svarts försvarskonst på svåra prov. De flesta fördrar 9.cxd5, men även 9.exd5 förekommer.

9... Sfd7

Som huvudvariant betraktas 9...dxe5 10.fxe5 Sg4 11.Lg5, vilket dock givit vitspelarna många vackra segrar. Däremot anses såväl 9...Se8 som 9...Se4 vara av mera tvivelaktigt värde.

10.cxd5 dxe5 11.0-0 a6

Den uppkomna ställningen är svårspelad, men vit har skaffat sig en viktig favör i i form av en timmas bättre betänketid! I stället för textdraget har 11...exf4 12.Lxf4 Sf6 prövats.

12.a4

Eftersom vit ofta posterar löparen på c4 är det angeläget att förhindra b5.

12... b6 13.Lc4 Lb7 14.Se4 b5

15.axb5 axb5?

Här missar svart mellandraget 15...Sb6, som avsevärt försvårat vits uppgift.

16.Txa8 Lxa8 17.Lxb5 Db6 18.Lc4 exf4 19.Lxf4 Dxb2

Svart behåller sin merbonde, men vits pjäskoncentration i centrum innebär att svart lever farligt, mycket farligt.

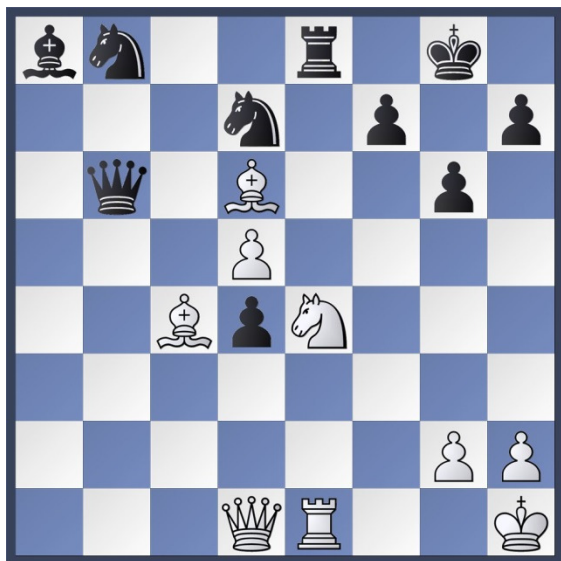
20.Ld6 Te8 21.Te1

Säkert ett svårt beslut eftersom f-linjen också erbjuder intressanta möjligheter. Fel var 21.Sxc5 p.g.a. 21...Db6.

21... Ld4+?

En gyllene regel är att fianschetto-löparen aldrig ska bytas mot annat än motståndarens löpare i mittspelet. Enda försvarsmöjligheten var 21...Db6.

22.Kh1 Db6 23.Sxd4 cxd4

24.Lc5!

Inledningsdraget till en elegant och tvingande slutforcering.

24... Da5

På 24...Sxc5 avgör 25.Sf6+ Dxf6

26.Txe8+ Kg7 27.Txb8.

25.Lxd4 Lxd5 26.Lc3

Dubbelhotet 27.Lxa5 och 27.Dxd5

tvingar svart till desperata åtgärder.

26... Dxc3 27.Sxc3 Txe1+ 28.Dxe1

Lxc4 29.De4 Sa6?

Ett betydelselöst feldrag.

30.Dxc4 1-0

Redan 1984 flyttade Tommy från Eksjö och bosatte sig strax utanför Halmstad. Han gifte sig och tog hustruns familjenamn Fagerberg.

Ganska snart tröttnade han på Halmstad Sparbank och blev egen företagare. Lika fort lämnade han Halmstads SS och gav helt upp sin schackkarriär.

I Eksjö SK har vi länge letat efter en poängplockare av Tommys kaliber och en administratör av hans klass.

Tommy Fagerberg har för alltid skrivit in sig i Eksjö SK:s historia.

VM-kval i Eksjö

En osannolik rubrik, men den 16-23 mars 1985 arrangerade faktiskt Eksjö SK den nordiska zonturneringen för damer.

Turneringsdeltagarna. Sittande f.v. Borislava Borisova, Pia Cramling, Nina Høiberg, Danmark och Eva Johansson. Stående f.v. Jolanta Dahlin, Pirkko Pihlajamäki, Finland, Gudlaug Thorsteinsdottir, Island och Anne de Linde, Norge.

Vår världsstjärna Pia Cramling var helt överlägsen sina konkurrenter och vann alla sju partierna. Danskan Nina Høiberg blev tvåa på $5\frac{1}{2}$ och svenskan Borislava Borisova trea på 5 poäng.

Lag-SM i korrschack 1986

Imponerade och inspirerade av Håkan Rothéns korr-SM-seger ställde Håkan Åkvist, Bernt Andersson, Johan Eksmyr och Hans Larsson upp för Eksjö SK i korr-lag-SM 1986.

Vi träffades då och då för avstämning av poängläget i tävlingen och för att gemensamt analysera svårbedömda och viktiga ställningar.

Efter två år fick vi belöning för våra portokostnader genom en överraskande andraplacering, endast en partipoäng efter mästarlaget Limhamns SK.

Kraftigt bidragande till att silvermedaljerna hamnade i Eksjö var att Bernt Andersson obesegrad tog 6 poäng och Hans Larsson $5\frac{1}{2}$ poäng på de åtta partierna.

Distriktsframgångar

Håkan Tjärnemo vann DM 1980 efter särspel med Weine Nilsson, Jönköping. Johan Andersson vann samma år JDM.

Tommy Johansson blev distriktsmästare 1982 och Håkan Åkvist 1983.

Fyra år i rad, 1980-83, vann Eksjö SK lag-DM för juniorer.

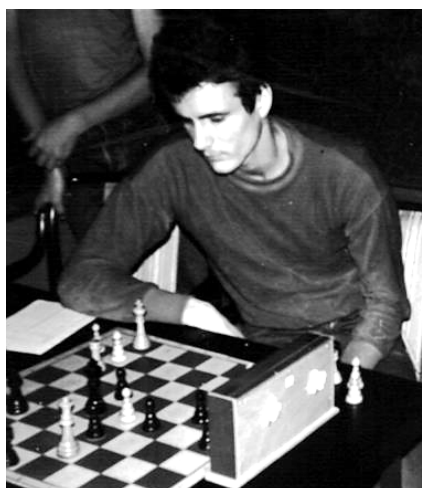
Algot Storm vann veteran-DM både 1986 och 1989.

Josef Järhult knep knatte-DM-guldet 1987.

Trots några inställda lag-DM vann Eksjö SK fyra gånger - 1981 och 1987-1989.

Allsvenska finalen i Eksjö 1986

Den 11-13 april 1986 ansvarade Eksjö SK för den allsvenska finalen, som spelades i Hotellträdgården i Eksjö. SK Rockaden, Stockholm segrade före Wasa SK, SS Manhem och Malmö SS.

Exsmållänningen Mikael Wiedenkiller vann överlägset Eksjös 11:e och sista internationella turneringen 1983 (se bilagan till 1970-talskrönikan). I lag-SM-finalen tre år senare var han tillbaka. Även denna gång var han i storform.

Michael Wiedenkiller bidrog i mycket hög grad till sitt lags seger genom att besegra Tom Wedberg, Björn Ahlander och Lars-Åke Schneider på bord 1.

Övriga notiser

Kvartetten Josef Järhult, Mattias Olovsson, Johan Åkvist och Stefan Johansson från Norrtullskolan lyckades 1987 nå regionfinalen i skol-SM på Gotland. En tredjeplats blev resultatet.

1983 blev Håkan Åkvist ny svensk förbundskapten.

På initiativ av Sveriges SF:s ordförande Christer Wänéus bildades Schackfrämjandet i mitten av 1980-talet. Preses blev Harry Schein, VD för Investeringsbanken. Banken var också huvudsponsor.

Det första - hittills enda - svenska schackfrimärket gavs ut 1985. Eksjö SK fick förfrågan om lämpligt motiv. Bernt Andersson föreslog en vacker mattbild som uppfyllde kravet att innehålla en springare. Så här blev slutprodukten.

Frimärket, graverat av Zlatko Jakus och Martin Mörck efter förlagor av Göran Österlund och Jan Magnusson, hade den udda valören 3 kronor. Det släpptes på Frimärkets dag den 12 oktober 1985.

1988 utnämndes Ferdinand Hellers och Harry Schüssler till stormästare. Många år senare blev båda förgrundsfigurer i Eksjö SK:s Elitserielag.

När Smålands SF 70-årsjubilerade 1988 sammanställde Hans Larsson och Bernt Andersson en jubileumsskrift.

I september 1988 bjöd Eksjö SK in alla veteraner - födda 1923 eller tidigare - i Höglandsklubbarna till en turnering. Den vanns av Valle Bengtsson, Eksjö.

Åsa Larsson

Pappa Hans Larsson var engagerad ungdomsledare och dottern Åsa Larsson nådde stora lokala framgångar.

Åsa Larsson på säsongsavslutningen i maj 1986.

I skol-SM i Hallstahammar 1986 visade Åsa prov på sin goda spelstyrka. Hon blev trea i sin åldersgrupp med $5\frac{1}{2}$ poäng av åtta möjliga.

I augusti 1987 deltog hon i Sveriges SF:s flickläger i Norrköping.

Våren 1988 vann hon programenligt Eksjömästerskapet för juniorer.

Åsa, vårt 15-åriga framtidshopp, avled hastigt i augusti 1988.

Åsa Larssons minnesturnering

Till minne av Åsa Larsson arrangerade Eksjö SK en inbjudningsturnering för flickor i Åsas ålder under tiden 15-17 september 1989 med logi och spellokal på Stadshotellet.

Två danska landslagsflickor, en tjej från Nässjö SK och de fem starkaste svenska kadetterna spelade en Monradsturnering med något förkortad betänketid.

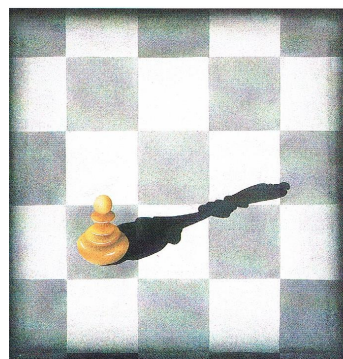
Ledarna Håkan Åkvist, t.v. och Hans Larsson flankerar deltagare i Åsas minnesturnering.

Danskan Eva Novrup och Ingela Eriksson från Linköpings ASS nådde båda 4 poäng på de fem ronderna, men vinst i inbördes möte avgjorde till danskans fördel.

Viktoria Johansson, Linköping 3, Christin Andersson, Malmö $2\frac{1}{2}$, Nelly Sällqvist, Nässjö 2, Karin Wahl-Jørgensen, DK $1\frac{1}{2}$, 8) Mimmi Throne-Holst, Västerås $1\frac{1}{2}$ po.

Klubbens ungdomsledare Hans Larsson var självskriven som turneringsledare.

Schackdrömmar...

Denna karikatyr av jugoslaven Jovan Prokopijevic fanns att köpa under schack-OS i Thessaloniki 1988, dels som vykort, dels som litografi.

Till sist - all time high

När Kasparov vann Tilburg-turneringen 1989 tog han sig förbi Fischer som världens högst rankade spelare sedan Elo-systemet infördes.

HÅ, augusti 2013.